

Situering

Deze tekst verwoordt het standpunt van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) over praktijkervaring in het secundair onderwijs. VSK is de spreekbuis van scholieren over onderwijs. Deze tekst bundelt dan ook de vragen en verwachtingen van de duizenden jongeren met wie VSK doorheen de jaren het gesprek is aangegaan. Die vragen en verwachtingen vertrekken vanuit de uitdrukkelijke oproep om werk te maken van sterk onderwijs. Alleen zo staan leerlingen ook effectief sterk voor de toekomst en wordt leren een zinvolle en aangename tijdsbesteding. Praktijkervaring speelt hierbij een cruciale rol. De boodschap van scholieren: zet breed in op praktijkervaring en doe dat voor alle leerlingen.

Scholieren over praktijkervaring in het secundair onderwijs

1. Nood aan sterk onderwijs

Dat het onderwijs in Vlaanderen voor veel uitdagingen staat, is bekend. Jongeren benoemen school vaak als 'saai', vinden de lessen regelmatig tijdverlies en verliezen in sommige gevallen zelfs volledig het geloof in onderwijs. Schoolmoeheid is dan vaak een voorbode voor spijbelen, schooluitval of negatief gedrag. Heel wat jongeren slagen er bovendien niet in een goede studiekeuze te maken. Zij beseffen niet waar hun talenten en interesses liggen en hebben geen zicht op de weg die ze na het secundair onderwijs kunnen en willen inslaan.

Nochtans verwachten jongeren dat sterk onderwijs hen motiveert en enthousiasmeert. Dat het uitdagend en relevant is. Sterk onderwijs zorgt voor een duidelijke link met de maatschappij en met de leefwereld van jongeren. Het zorgt ervoor dat jongeren na het secundair in staat zijn om zelf keuzes te maken en hun dromen te realiseren. Sterk onderwijs garandeert ook inspraak en betrokkenheid en geeft leerlingen de kans hun eigen leertraject mee in handen te nemen. Sterk onderwijs kan dan ook niet zonder praktijkervaring.

2. Het standpunt van de Vlaamse Scholierenkoepel

VSK vraagt praktijkervaringen en stages voor alle leerlingen in het secundair onderwijs. Ongeacht de onderwijsvorm waar de leerlingen les volgen. Met andere woorden:

- VSK vraagt een brede invulling van praktijkervaring

Stages zijn maar één aspect van praktijkgericht leren. Een goede leerkracht kan in eender welke onderwijsvorm en studierichting theorie en praktijk op elkaar afstemmen en evenwichtig aan de leerlingen aanbieden, binnen de muren van de school of erbuiten. Het kan gaan om praktijkvoorbeelden, experimenten en interactieve werkvormen in de les, om leren binnen de werkplaatsen en praktijklokalen van de school of om extra-muros-

activiteiten. Maar ook over aandacht voor ervaringen die leerlingen door eigen engagementen binnen en buiten de school opdoen.

- VSK vraagt relevantie

De oproep voor een brede invulling van praktijkervaring benadrukt de vraag van VSK naar nuttige, relevante, actuele en uitdagende leerstof. Dit betekent dat leerlingen de kans moeten krijgen om zichzelf te ontwikkelen en om specifieke kennis, vaardigheden of attitudes te verwerven die nodig zijn om verder te leren, te werken en te leven. Inzetten op relevantie gaat over leerlingen laten inzien dat wat ze leren ook echt zinvol is. Het betekent zorgen voor uitdagingen en inzetten op een sterke didactische aanpak. Doen, meemaken, ervaren, zien ...: relevante leerstof aanbieden is onlosmakelijk verbonden met leren op basis van praktijkervaringen. Enkel zo leren leerlingen effectief bij en kan onderwijs ook kwaliteitsvol onderwijs zijn.

- VSK vraagt stages voor alle leerlingen

Praktijkervaringen in de vorm van stages bieden belangrijke leer- en ontwikkelingskansen. Die stage is niet voor iedereen op school weggelegd. En net dat aspect zien jongeren graag anders. VSK vindt dan ook dat elke leerling het recht heeft om gedurende een korte periode in een professionele setting te leren. Ook leerlingen in het aso moeten stage kunnen lopen. Die ervaring moet wel aansluiten bij hun interesses en studierichting en moet dus inhoudelijk verrijkend zijn.

Bij deze stages is het belangrijk werk te maken van enkele knelpunten. Zo vraagt VSK meer en betere stageplaatsen. Nu is er soms een tekort aan stageplaatsen en de stageplaatsen die er zijn, zijn niet altijd even kwaliteitsvol. VSK vraagt grondig en structureel overleg tussen het onderwijs en de stageaanbieders om de kwaliteit en het aanbod van stageplaatsen te verbeteren. VSK wil ook misbruik bij stages de wereld uit. Jongeren moeten soms te lange dagen werken, worden niet betrokken bij het maken van afspraken, moeten soms inhoudelijk weinig zinvol werk doen. VSK vraagt daarom meer opvolging, meer inspraak voor de leerlingen in kwestie, een selectie van goede stageplaatsen en duidelijkheid over de wettelijke reglementering (bv. over nacht- en weekendwerk). Ook de praktische en financiële aspecten van leerlingenstages moeten uitgeklaard worden. Zo pleit VSK voor stageplaatsen dichtbij de woonplaats van de scholier. Stage lopen moet bovendien kosteloos zijn. VSK vraagt dan ook dat vervoersonkosten terugbetaald worden.

- VSK vraagt dat leerlingen hun leerproces zelf in handen kunnen nemen

Inzetten op relevantie en praktijkervaringen betekent ook leerlingen betrekken bij de leerstof, de lessen en de invulling of aanpak ervan. Zowel in als buiten de klas. Relevantie is voor iedereen anders, maar ook ervaringen en voorkeuren verschillen. Leerlingen moeten dus zelf keuzes kunnen maken over de manier waarop ze het beste leren en over welke leerstof er aan bod moet komen. Keuzevakken zijn dan ook een essentieel onderdeel van kwaliteitsvol onderwijs. Maar ook EVC-leren en flexibele trajecten moeten hier een plaats krijgen. Want niet

enkel de praktijkervaringen die leerlingen via de school opdoen, zorgen voor leerwinst. Ook ervaringen die jongeren zelf op school kunnen binnenbrengen leiden tot zinvol leren.

3. Vergeet maatschappelijke stages niet

VSK vraagt ook werk te maken van maatschappelijke stages. Deze gaan verder dan een loutere praktijkervaring maar kaderen binnen de burgerschapseducatie op school. Deze stages mogen niet verplicht worden en moeten tijdens de schooluren doorgaan. De keuze voor een maatschappelijke stage moet een bewuste en vrijwillige keuze zijn. Maatschappelijke stages moeten wel gestimuleerd worden op school. Leerlingen moeten hun maatschappelijke stage bovendien zoveel mogelijk zelf kunnen invullen. Ten slotte vraagt VSK om deze stages ook in te vullen als echte leermomenten. Feedback en ondersteuning zijn dus belangrijk.

Besluit

Voor VSK gaat het niet over leren wat de pot schaft. Scholen moeten open, levensechte, motiverende en relevante omgevingen zijn die jongeren goesting geven om bij te leren en om later volledig voor hun dromen en talenten te gaan. Zinnvolle leerstof, onderwijs op maat, kwaliteitsvolle stages en een uitgebreid gamma aan relevante praktijkervaringen voor iedereen zijn dan ook een must. Dit is enkel mogelijk wanneer het regelgevend kader duidelijk en toegankelijk is en wanneer ook de terminologie - zoals het onderscheid tussen stage, praktijkervaring, werkplekleren - helder en eenduidig is. Op die manier hebben scholen een effectieve houvast. En enkel zo kunnen ze echt werk maken van stages en praktijkervaringen en wordt het geen vrijblijvendheid. De pedagogische vrijheid moet echt ingezet worden om van leren ook goed leren te maken.

De Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) vzw is de netoverschrijdende koepel van leerlingenraden en de officieel erkende spreekbuis van de scholieren in Vlaanderen. VSK verzamelt meningen en ideeën van scholieren over onderwijs en vertolkt ze in standpunten en adviesteksten. De vereniging is een vereniging voor en door scholieren: het bestuur van de vzw ligt in handen van leerlingen. VSK gelooft dat goed onderwijs wordt gerealiseerd mét jongeren. Momenteel zijn er 700 leerlingenraden aangesloten bij de vereniging.